

Med fötterna i historien och huvudet i framtiden

Snickerbo'a hoppfallera', snickerbo'a hoppfallerej e bra å ha hoppfallera' sjunger Emil då han gjort ett "hyss" och springer iväg till sitt straff- och flyktställ (snickerbo'a) där han sitter och täljer gubbar.

Nu vill inte vi straffa barnen i Södermanland utan vi vill försöka ge dem en chans att vistas lite i "snickerbo'a" och tälja. I våra projekt Torpet Långmaren, Julita och Jurtan, tovar, bakar och täljer barn med en entusiasm som gläder oss organisatörer. Barnen får lära sig att känna sin historia, sina rötter samtidigt som de får använda enkla material och verktyg och upptäcka sin kreativitet. De här projekten är endagsprojekt. "Snickerbo'an" är ett ställe man vill besöka ofta, ett lusthus eller en oas som man vill återkomma till för att få utlopp för sin skaparglädje och sin energi.

Pilotomgång

Var hittar jag denna "snickerbo'a" idag? Jo, Södermanlands läns hemslöjdsförening har, i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan, våren 1995 startat en pilotomgång av Täljarskola i Nyköping. Två grupper om 8 – 9 barn i åldern 8

– 12 år träffas en gång i veckan under tre lektioner och täljer med liv och lust enkla föremål med kniv i färskt virke. Man täljer vandringsstavar, tuppar, smörknivar, klädkrokar m.m. Allt visas i en utställning då terminen är slut.

Men dock en början

Men en termin, två grupper i Nyköping, nej, nej, det räcker inte, en droppe i havet men dock en början, som sprider sig som ringar på vattnet. En andra, en tredje, en fjärde

termin ingår i planerna för Täljarskolan. För att inte nämna Eskilstuna, Flen, Oxelösund som de närmast förestående orter där vi ska starta nya grupper. Om några år (vår önskedröm) finns det "snickerbo'ar" i varje stadsdel, i varje by, i varje buske. Täljarskolorna konkurrerar med fotbollen. Det är lika naturligt att tälja som att lira boll. Kniven har blivit ett verktyg som kan användas med lust och glädje, med skojiga och vackra föremål som resultat och inte som ett vapen. I stället för frustrerade ungdomar har vi kreativa, aktiva ungdomar med fötterna i historien och huvudet i framtiden.

Stimulera skaparlust och fantasi

Eftersom modellen för Täljar-

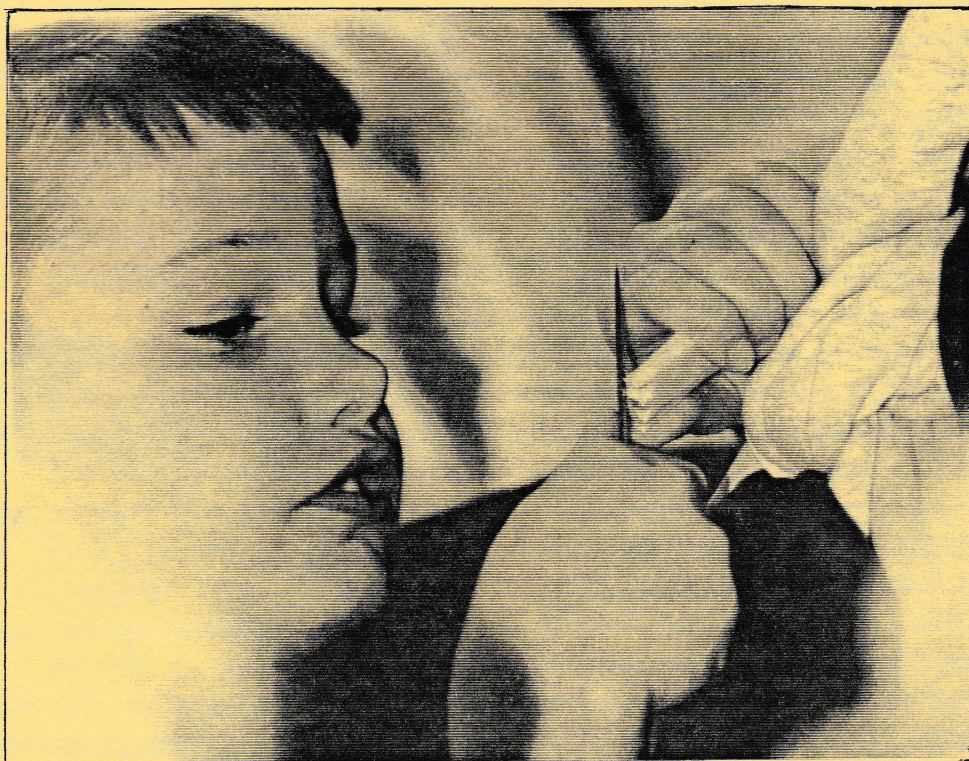

FOTO: BILD MEDIA AB

skolan kommer från Bohus och Älvsborgs län, vill jag citera deras handledarkompendium för första terminen. De skriver så här:

–Täljarskolan ska ta till vara barns intresse och behov av att lära sig hantera kniv på rätt sätt. Genom att tillverka enkla föremål i färskt trä stimuleras skaparlusten och fantasin. Lekfullheten ska varvas med träning i teknik, materialval verktygsvård. ... Man kan gå en till fyra terminer, var och en med tio träffar. Under första terminen lär sig barnen i huvudsak att använda kniven. Den som fortsätter flera terminer får dessut-

om lära sig hantera skedkniv, skölp, spånhyvel och yxa. Efter första terminen får barnen ett diplom som bevis på sina nyvunna kunskaper. Under de följande terminerna har de möjlighet att ta täljarmärke i brons, silver och guld.

Vad är meningen?

Är Täljarskola i varje buske då vårt slutmål? Nej då! Tanken är att detta skall växa som ringarna på vattnet och mynna ut i en Slöjdskola runt om i länet där man lär sig olika tekniker. Det kan bli Ullskolor, Krukmakarskolor, Smidesskolor etc. Där-

En termin i Täljarskolan

Klockan kvart över fyra på tisdagseftermiddag skall den första gruppen barn börja sitt "arbetspass" i snickarbo'a, annexet till Hemslöjdens hus i Nyköping. Kvart i fyra anländer den första killen och innan fyra är alla redan närvarande utom Peter Mörlid, cirkelledaren, som kommer fem minuter innan start, belamrad med färskt virke som barnen skall tälja i. Denna iver håller i sig hela terminen. Barnen är alltid först på plats.

Första gången täljer barnen en ornamenterad vandringsstav. Efter avslutat "arbetspass" gör Helena Åberg, cirkelledaren för den andra gruppen, sällskap ut med en av sina killar. Han har sin stav i handen. De stöter på Göran Ekelund, vice ordförande i föreningen, och Helena föreslår upprymt att pojken skall visa sin fina stav. Med strålande ögon och en svårt tillba-

kahållen stolthet visar han Göran sin stav. Detta blir ett minne för Göran att glädjas över.

Enkla redskap

Ett par veckor senare täljer grupperna inne i ett av utställningsrummen under pågående korgutställning. Detta sker utan att störa utställningen då man bara behöver en stol att sitta på, en kniv att tälja med och lite färskt virke att tälja av. Skräpigt blir det inte heller då täljspån lätt kan sopas upp.

Lars Aldén, styrelseledamot och mycket kunnig hantverkare, råkar komma förbi i ett annat ärende, blir nyfiken över aktiviteten och tittar in. Han får då se en grupp barn som koncentrerat sitter med tungan i mungipan och täljer så spånen flyger. För honom är det en fröjd att se på. Det har också varit en fröjd för cirkelledarna.

för vill vi redan nu ha kontakt med intresserade cirkelledare som är kunniga på något område och som vill jobba med barn. I första hand gäller det cirkelledare för Täljarskolan som kan anmäla sitt intresse antingen till mig, på Södermanlands läns hemslöjdsförening, Box 133, 611 23 Nyköping, tel 0155-21 29 21, fax 0155-21 76 14, eller till sin lokala avdelning på Studieförbundet Vuxenskolan.

Intresserade barn anmäler sig till samma ställen!

Helena Tani

Arbetspassen beskrivs ha haft en fröjdfull, kvittrande stämning som på ett kalas. En väldig koncentration har rått och barnen har pratat om hockeybilder, fotboll och andra dagliga aktiviteter.

–Vi blev som ett kompisgäng trots att ingen kände någon tidigare. kamratskapen blev god och barnen respekterade varandra. Ett gott klimat är grunden för god inläring och det skapade vi tillsammans, säger Helena.

Frivilligt arbete

–Jag har varit scoutledare förr, men där har jag aldrig träffat på samma stämning som rått här och man kan inte jämföra det med skolslöjden trots att vi gjort ungefär samma saker. Hit har ju barnen sökt sig frivilligt, säger Peter som också jobbar som slöjdlärare på Walldorfskolan i Nyköping. En kvarts saftpaus var inlagd i arbetspasset men det blev inget av. Barnen svepte snabbt i sig saften, åt ett äpple och så var de igång igen. De äldre barnen gjorde hellre färre saker men lade ner mycket

möda på att det skulle bli så fint som möjligt, medan de yngre gärna gjorde flera av samma sort snabbt. För dem gällde kvantitet hellre än kvalitet som måttstock för skicklighet.

–Detta stämmer inte helt i min grupp. Den äldste och duktigaste och den yngsta var de som producerade mest, men visst hade de yngre mindre tålamod med finishen, replikerar Helena.

Peter var också förvånad över att barnen skar sig så lite. Det blev mest små stick på knivspetsen, men inte då de täljde. Både Peter och Helena upplevde att barnen var nöjda med sig själva och det de gjort och de var nöjda också för att de gjort något unikt i sin umgängeskrets. De tror också att barnen fått mycket beröm hemifrån.

Den tionde gången var det avslutning med utställning, utdelning av diplom och slöjdniv. Barnen fick också med sig en anmälningsblankett för andra terminen som börjar i

höst. Om Täljarskolan fallit i god jord kan vi alltså gå vidare i Nyköping, förhoppningsvis med två grupper termin två och två grupper första terminen. Vi väntar med spänning på barnens anmälningar.

Helena Tani

Så här ser hon ut, Helena Tani, hemslöjdskonsulent på halvtid

och ansvarig för utvecklingen av en Slöjdskola i länet. Hon delar konsulenttjänsten med Helena Åberg och båda är gesäller från Carl Malmstens Verkstadsskola.

På sin andra halvtid är Helena möbelrenoverare. Hon är 39 år och har ett förflutet som inredningssnickare och biståndsarbetare i Colombia där hon lärde kvinnogrupper att sticka och göra leksaker. Hon var också avdelningschef på en möbelfabrik.

Helena tycker att det är viktigt att arbeta för hantverkets överlevnad, att barn få att arbeta med händerna. Det var självklart i samhället förr i tiden. Nu vet vi genom den nya hjärnforskningen att det är nödvändigt för vår utveckling.

Med glädje och energi driver hon nu Slöjdskolans utveckling.

Bussresa till väv- mässan

Sollentuna "VÄV-95"

Avresa: 22/9, 23/9, 24/9
1995

Pris: Kr 270/person
Ipriset ingår: Bussresa, entré till
mässan, moms.

Turlista: 22/9, 23/9
Vingåker 06.30,
Katrineholm
07.00, Flen 07.30,
Malmköping
07.45.

Turlista: 24/9
Vingåker 05.30,
Katrineholm
06.00, Flen 06.30,
Malmköping
06.45, Eskilstuna
07.15, Strängnäs
07.45.

Bokningen sker till
EGE-Trafiken, EGE-Trafiken i
City, 0150-164 60

Kurser hösten 95

Sked, slev, tråg, fat 38 lektioner

Kursinnehåll: Tillverkning av
tråg, fat, skedar och slevlar. Ger
grundläggande kunskaper och
färdigheter i täljning med kniv
och yxa, urholkning med tjäcke-
lyxa, håljärn och skedkniv samt
användning av spånhyvel och
bandkniv.

Lärare:
Per Helldorf, yrkesslöjdare

Tid: 9-10 och 23-24 sept
Plats: Floda

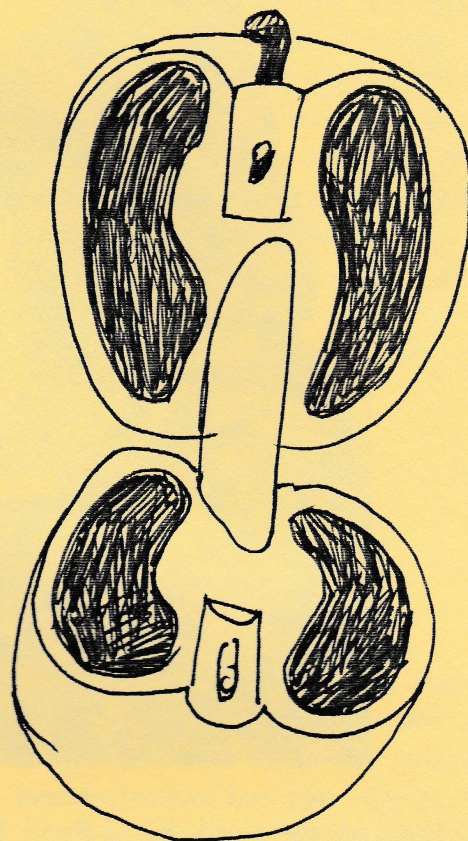
Kurs i smide 38 lektioner

Kursinnehåll: Kursen behand-
lar olika smidestekniker som är
användbara inom bruks- och
verktygssmide.

Lärare:
Torsten Almén, smed
Tid: 2-3 sept och 30 sept-1 okt
Plats: Eskilstuna

Minst 8 deltagare måste anmäla sig för att en kurs ska kunna ge-
nomföras. Vi tar också emot intresseanmälan och ideer om kurser
i andra tekniker.

Kursprospekt och information från Södermanlands läns hem-
slöjdsförening, tel. 0155-21 29 21, 28 18 30, fax 21 76 14
Postadress Box 138, 611 23 Nyköping

Bland de klassiska sagorna
finns det flera som handlar om
vårt förhållande till naturen och
det människan tillverkat med
sådant mästarskap att vi knap-
past kan skilja det från naturen.

Om vi tror att äpplen, ba-
naner och semlor bara är något
vi kan äta, så tar oss Per Hell-
dorf ur den villfarelsen. Han
ställer våra föreställningar på
huvudet och visar oss att den
läckra maten lika väl kan vara
hemliga kabinett – gömmor för
små minnen och tankar. Gjorda
av trä från träd i Sörmland.

En mästare är Per även på
att hantera stora delar av träd-
stammar som blir kraftfulla,
konstfullt gjorda tråg att använ-
da både i vardagen och till
praktfulla fester.

Att lära sig skära i trä av
Per är också att ta del av ett sätt
att leva där det finns tid för att
tänka och filosofera. Gå en kurs
för Per!

Bie Seipel